

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มของหลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในช่วงพุทธศักราช ๒๕๓๐-๒๕๔๐ จากความนึกเห็นของผู้เชี่ยวชาญสาขาการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา โดยใช้เทคนิคเคสฟาย กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้เชี่ยวชาญสาขาการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๒๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน ๓ รอบ รอบที่ ๑ เป็นแบบสัมภาษณ์ ให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความนึกเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มของหลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในช่วงพุทธศักราช ๒๕๓๐-๒๕๔๐ จากคำตอบในรอบนี้นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ ๒ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ๕ ระดับ นำคำตอบจากแบบสอบถามรอบที่ ๒ มาคำนวณหาค่ามัชฌิมฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ ๓ โดยใช้ข้อความเดิม แต่เพิ่มตำแหน่งของค่ามัชฌิมฐาน ช่วงของพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน แล้วส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญคนเดิมทบทวนคำตอบของตนอีกครั้ง จากคำตอบในรอบที่ ๓ นี้ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์หาค่ามัชฌิมฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ และความแตกต่างระหว่างมัชฌิมฐานกับฐานนิยม แล้วนำมาสรุปผลเป็นแนวโน้มของหลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในช่วงพุทธศักราช ๒๕๓๐-๒๕๔๐ ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ก. แนวโน้มของหลักสูตรภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

๑. ลักษณะทั่วไปของหลักสูตรภาษาไทย มีแนวโน้มคือ จะเป็นหลักสูตรแบบหมวดวิชาที่แบ่งตามทักษะทั้ง ๔ และหลักภาษา มีการสัมพันธ์ทักษะ และเน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เป็นไปไค้มาก

๒. จุดประสงค์ของหลักสูตรภาษาไทย มีแนวโน้มคือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ในระดับที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้

เรียนมีความสามารถในการนำภาษาไปใช้ในชีวิตการทำงานหรือศึกษาต่อได้ เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถใช้ภาษาอย่างมีความคิด มีระบบ มีเหตุผลได้ และเพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญาและแสวงหาความรู้ต่อไปได้ แนวโน้มเหล่านี้เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด

๓. โครงสร้างของหลักสูตรภาษาไทย

ก) วิชาบังคับและวิชาเลือก มีแนวโน้มคือ จะแบ่งรายวิชาออกเป็น ๒ ประเภท คือวิชาบังคับและวิชาเลือก วิชาบังคับจะจัดขึ้นเพื่อให้เกิดความสามารถในการใช้ทักษะทางภาษาทั้ง ๔ เพื่อการสื่อสาร และเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับผู้ที่จะออกไปประกอบอาชีพ และผู้ที่จะศึกษาต่อ ส่วนวิชาเลือกจะจัดขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะและบุคลิกภาพของนักเรียน ตามความสนใจและความถนัด แนวโน้มเหล่านี้เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด

ข) อัตราเวลาเรียน มีแนวโน้มคือ วิชาบังคับจะเป็นรายวิชาละ ๔ คาบ/สัปดาห์ ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มาก

๔. เนื้อหาของหลักสูตรภาษาไทย

ก) หลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหา มีแนวโน้มคือ จะต้องเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร จะต้องเป็นไปเพื่อให้นักเรียนใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง จะต้องเป็นไปเพื่อให้นักเรียนเกิดสัมฤทธิผลในการสื่อสาร จะต้องมีทั้งวรรณคดีมรดกและวรรณกรรมปัจจุบัน จะต้องมียุคสมัย ทันต่อบริบท และเหตุการณ์ปัจจุบัน จะต้องเป็นประโยชน์ในการสร้างคนให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น จะต้องนำไปใช้ในชีวิตและกิจการงานได้ จะต้องเป็นเนื้อหาที่ถูกต้องตรงตามหลักสูตร และจะต้องมีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียน แนวโน้มเหล่านี้เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด

ข) ขอบข่ายของเนื้อหา มีแนวโน้มคือ จะประกอบด้วยความรู้ทางภาษาซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร จะมีเนื้อหาต้าน การใช้ภาษาให้ถูกต้อง การใช้ภาษาอย่างมีวิจารณญาณ และการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร แนวโน้มเหล่านี้เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด

ค) การจัดลำดับของเนื้อหาในแต่ละระดับชั้น มีแนวโน้มคือ จะเป็น

แบบจากง่ายไปหายาก และจัดให้มีความยากง่ายเหมาะกับวัยของผู้เรียน แนวโน้มเหล่านี้เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด

ข. แนวโน้มของการเรียนการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

๑. กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย

ก) ลักษณะการเรียนการสอนภาษาไทย มีแนวโน้มคือ จะเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม และจะเน้นการเรียนจากสังคมและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด

ข) วิธีสอนภาษาไทย มีแนวโน้มคือ จะใช้วิธีสอนหลายวิธีกลมกลืนกันไปในบางโอกาส และเลือกใช้เพียงบางวิธีในบางโอกาส ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด

๒. สื่อการสอนภาษาไทย

ก) หนังสือเรียนภาษาไทย มีแนวโน้มคือ จะมีเนื้อหาที่ตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตร จะมีความถูกต้องของตัวสะกดการันต์ และจะมีการสร้างบทเรียนขึ้นให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร แนวโน้มเหล่านี้เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด

ข) สื่อการสอนอื่น ๆ มีแนวโน้มคือ จะใช้หนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนต่าง ๆ และจะใช้หนังสืออ่านประกอบ หนังสือประกอบการค้นคว้า และหนังสือส่งเสริมการอ่าน แนวโน้มเหล่านี้เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด

๓. การประเมินผลการเรียนการสอนภาษาไทย

ก) จุดประสงค์ของการประเมินผล มีแนวโน้มคือ จะเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการนำไปใช้ และทักษะทางภาษา และเพื่อวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล ความสามารถในการตีความ และความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม แนวโน้มเหล่านี้เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด

ข) วิธีการและเครื่องมือในการประเมินผล มีแนวโน้มคือ

จะมีการใช้วิธีการและเครื่องมือหลาย ๆ แบบ เพื่อวัดให้ตรงตามจุดประสงค์ทุก ๆ ข้อ ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มาก

ค) เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผล มีแนวโน้มคือ จะเป็นแบบอิงเกณฑ์ วัดตามจุดประสงค์ ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มาก

อภิปรายผล

ก. แนวโน้มของหลักสูตรภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จากผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดของหลักสูตรภาษาไทย ในด้านจุดประสงค์ โครงสร้าง และเนื้อหา มีความสอดคล้องกันอย่างชัดเจน กล่าวคือในด้านจุดประสงค์มีแนวโน้มอยู่ ๔ ข้อ คือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ในระดับที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการนำภาษาไปใช้ในชีวิตการทำงานหรือศึกษาต่อได้ เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถใช้ภาษาอย่างมีความคิด มีระบบ มีเหตุผลได้ และเพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญาและแสวงหาความรู้ต่อไปได้ ซึ่งจุดประสงค์ดังกล่าวสอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตรที่ว่า วิชาบังคับจะจัดขึ้นเพื่อให้เกิดความสามารถในการใช้ทักษะทางภาษา ทั้ง ๔ เพื่อการสื่อสาร และจัดเพื่อเป็นพื้นฐานทั้งสำหรับผู้ที่จะออกไปประกอบอาชีพและผู้ที่ จะศึกษาต่อ ส่วนวิชาเลือกจะจัดขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะและบุคลิกภาพของนักเรียน ตามความสนใจและความถนัด และสอดคล้องกับแนวโน้มด้านเนื้อหาที่ว่า หลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหา จะต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการสื่อสาร จะต้องเป็นประโยชน์ในการสร้างคนให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น จะต้องนำไปใช้ในชีวิตและกิจการงานได้ และขอบข่ายของเนื้อหา จะประกอบด้วยความรู้ทางภาษาซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร จะมีเนื้อหาคำน การใช้ภาษาอย่างมีวิจารณญาณ และการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

นอกจากนี้ แนวโน้มด้านจุดประสงค์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุนทา นทคุน และคณะ (๒๕๒๖: ๑๓๑) ที่ว่า แนวโน้มของการศึกษาในอนาคต ยังมี ความจำเป็นที่จะกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาที่เน้น การคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหา เป็น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนิศา รัชพลเมือง และคณะ (๒๕๒๗: ๓๔๗)

ที่ว่าการศึกษาในอนาคตในค่านิยมผู้เรียน จะมีการกระจายโอกาสทางการศึกษาและมีการควบคุมคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามแนว "การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม"

นอกจากผลการวิจัยในส่วนแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดดังกล่าวแล้ว ในส่วนแนวโน้มที่เป็นไปได้มาก ก็มีข้อน่าสนใจบางประการ คือ ในค่านิยมส่วนใหญ่ของหลักสูตรภาษาไทย มีแนวโน้มว่า จะเป็นหลักสูตรแบบหมวดวิชาที่แบ่งตามทักษะทั้ง ๔ และหลักสูตรที่มีการสัมพันธ์ทักษะ และเน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญบางท่านเสนอว่า หลักสูตรจะมีความเป็นไปได้น้อยกว่าการใช้ภาษาซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในค่านิยมซ้ายของเนื้อหา ที่เนื้อหาทางค่านิยมหลักสูตรภาษาไทยมีความเป็นไปได้มากเท่านั้น ในขณะที่เนื้อหาทางค่านิยมการใช้ภาษาที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด

ที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่งคือ ในค่านิยมอัตราเวลาเรียนซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นแตกต่างกันมาก โดยอัตราของวิชาบังคับ มีความคิดเห็น ๓ ประเด็น คือ ๕, ๔ และ ๓ คาบ/สัปดาห์ และอัตราของวิชาเลือก มีความคิดเห็น ๒ ประเด็น คือ ๒ คาบ/สัปดาห์ กับยึดหยุ่นตามเนื้อหา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญบางท่านเสนอว่า การแบ่งความคิดเห็นออกเป็นประเด็นที่ตายตัวแบบนี้ทำให้ทัศนคติใจยาก ซึ่งทำให้จำนวนผู้ตอบของข้อความแต่ละข้อไม่เท่ากัน ซึ่งนอกจากค่านิยมอัตราเวลาเรียนนี้แล้ว ในค่านิยมอื่น ๆ ที่จำนวนผู้ตอบไม่ถึง ๒๐ คน ก็มักจะเป็นข้อความที่เป็นประเด็นตายตัวเช่นกัน

ข. แนวโน้มของการเรียนการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จากผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดของการเรียนการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในทุก ๆ ด้าน มีความสอดคล้องกับแนวโน้มค่านิยมจุดประสงค์ของหลักสูตรอย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากแนวโน้มค่านิยมลักษณะการเรียนการสอนที่ว่า จะเน้นการเรียนจากสังคมและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน ค่านิยมการสอนที่ว่า หนังสือเรียนภาษาไทยจะมีเนื้อหาที่ตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ก็จะมีการสร้างบทเรียนขึ้นให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และค่านิยมการประเมินผลการเรียนการสอนที่ว่า จุดประสงค์ของการประเมินผลจะเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

นอกจากนี้ แนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดของลักษณะการเรียนการสอน กับแนวโน้ม

ค่านจุกประสงค์ของการประเมินผล ก็มีความสอดคล้องกัน คือ แนวโน้มค่านลักษณะการ
เรียนการสอนที่ว่า จะเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม กับแนวโน้มค่านจุกประสงค์ของการประเมิน
ผลที่ว่า เพื่อวัดความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ
हररषा प्ररनरनुसुत (๒๕๒๖: ๔๕) ที่ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ควรเน้นแก่นักเรียน
คือการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการรวมกลุ่ม และผลการวิจัยของ บุพคิ กะจะวงษ์ (๒๕๒๖:
๑๐๗) ที่ว่า คุณลักษณะของเด็กที่พึงประสงค์คือการรู้จักทำงานร่วมกัน

นอกจากผลการวิจัยในส่วนแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดดังกล่าวแล้ว ในส่วนแนว
โน้มที่เป็นไปได้มาก ก็มีข้อที่น่าสนใจบางประการ คือ ในค่านสื่อการสอนอื่น ๆ ความคึก
เห็นในค่านนี้มีลักษณะที่ตายตัว ไม่เป็นหลักการทั่ว ๆ ไป ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่จึงให้น้ำหนัก
ความเป็นไปได้ไว้ปานกลาง ซึ่งในค่านวิธีการและเครื่องมือ กับเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน
ผล ก็เป็นเช่นเดียวกัน แต่ข้อความที่มีความมัยฐานสูงสุดของทั้ง ๒ ค่านนี้ ก็มีความสอดคล้อง
กับแนวโน้มค่านจุกประสงค์ของหลักสูตร คือ ค่านวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
ผลที่ว่า จะมีการใช้วิธีการและเครื่องมือหลาย ๆ แบบ เพื่อวัดให้ตรงตามจุกประสงค์ทุก ๆ
ข้อ และค่านเกณฑ์ในการประเมินผลที่ว่า จะเป็นแบบอิงเกณฑ์ วัดตามจุกประสงค์

ข้อเสนอแนะ

ก. หลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในอนาคต

๑. ควรเป็นหลักสูตรแบบหลักสูตรหมวดวิชากว้าง มีการสัมพันธ์ทักษะ และ
เน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
๒. ควรมิจุกประสงค์เพื่อ ให้นักเรียนใช้ทักษะทั้ง ๔ เพื่อการสื่อสาร ได้อย่าง
เหมาะสม ตามวัยและศักยภาพของตนเอง ให้นักเรียนใช้ภาษาได้อย่างมีวิจารณญาณ ให้นัก
เรียนใช้ภาษาในการทำงานหรือศึกษาต่อไป และให้นักเรียนใช้ภาษาเป็นเครื่องมือพัฒนาสติ
ปัญญาตนเองได้ต่อไป

๓. ควรมีโครงสร้างที่แบ่งวิชาออกเป็นวิชาบังคับและวิชาเลือก วิชาบังคับ
ควรจัดเพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะทั้ง ๔ เพื่อการสื่อสาร และเพื่อให้นัก
เรียนสามารถใช้ภาษาในการทำงานหรือศึกษาต่อไป ส่วนวิชาเลือกควรจัดเพื่อให้นักเรียน

พัฒนาทักษะและวิจารณ์งานของตนเอง ตามความสนใจและความถนัด โดยควรจัดอัตรา เวลาเรียนวิชาบังคับไม่ต่ำกว่า ๔ คาบ/สัปดาห์ และวิชาเลือก ๒ คาบ/สัปดาห์ หรือฝึก ทยุ่่นตามเนื้อหา

๔. ควรเลือกเนื้อหาที่ตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตร มีทั้งเรื่องราวใน อดีตและปัจจุบัน ถูกต้องตรงตามหลักวิชาการ และยากง่ายเหมาะกับผู้เรียน โดยมีขอบ ข่ายครอบคลุม หลักภาษา การใช้ภาษา และวรรณคดี ควรเน้นการใช้ภาษามากที่สุด และ ควรจัดลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก

๕. ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม และเน้น เน้นการเรียนจากสังคมและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน โดยใช้วิธีสอนที่สอดคล้องกับจุด ประสงค์ หลายวิธีรวมกันในบางโอกาส และใช้เพียงบางวิธีในบางโอกาส

๖. ควรใช้หนังสือเรียนภาษาไทยที่มีเนื้อหาตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตร มีความถูกต้องของตัวสะกดการันต์ และมีการสร้างบทเรียนขึ้นให้ตรงกับจุดประสงค์ของหลัก สูตร กับใช้สื่อการสอนอื่น ๆ เช่น หนังสืออ่านประกอบ หนังสือประกอบการค้นคว้า หนังสือ ส่งเสริมการอ่าน และสื่อมวลชนต่าง ๆ

๗. ควรประเมินผลการเรียนการสอนโดยมีจุดประสงค์เพื่อวัดความรู้ ความ เข้าใจ การนำไปใช้ การคิดอย่างมีเหตุผล การทำงานเป็นกลุ่ม และทักษะทางภาษา ตาม จุดประสงค์ของหลักสูตร ควรใช้วิธีการและเครื่องมือหลาย ๆ อย่าง เพื่อวัดให้ตรงตามจุด ประสงค์ทุก ๆ ข้อ ส่วนเกณฑ์ในการประเมินผลควรเป็นแบบอิงเกณฑ์

๘. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มของการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ทั้งตอนต้น และตอนปลาย โดยศึกษาจากความคิดเห็นของนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญในสาขาอื่น ๆ

๒. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มของหลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาไทย ในระดับการศึกษาอื่น ๆ

๓. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมในการประเมิน ผลการเรียนการสอนภาษาไทย